

Hoofdweg 39 te Slochteren (gemeente Slochteren)

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Administratieve gegevens

provincie: Groningen

gemeente: Slochteren

plaats: Slochteren

toponiem: Hoofdweg 39

bevoegd gezag: gemeente Slochteren

opdrachtgever: BügelHajema Adviseurs

coördinaten: noord 249.667/581.903
oost 249.727/581.860
zuid 249.704/581.825
west 249.639/581.869

centrumcoördinaat: 249.681/581.865

kaartblad: 7G

meldingsnummer: 41638

beheer documentatie Libau, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, gemeente Slochteren en E-depot

uitvoerder: Libau

auteur M. de Jong MA

autorisatie drs. J. Molema

telefoon: 050-3126545
fax: 050-3123362
e-mail: info@libau.nl

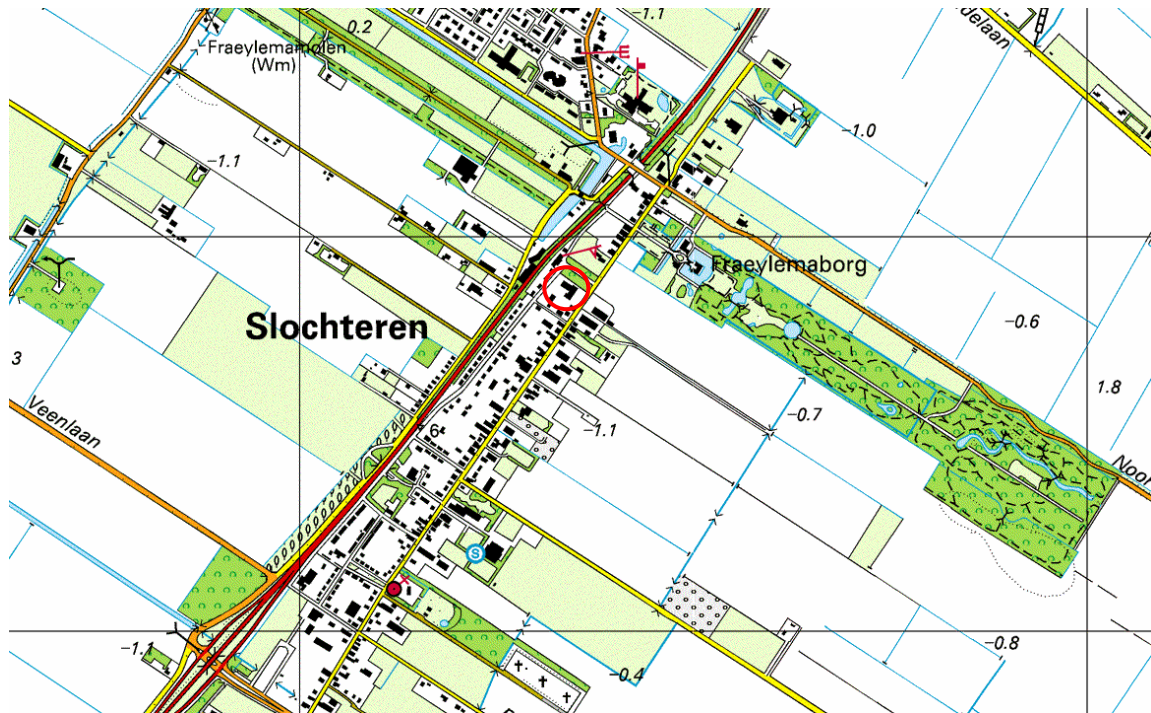

Hoofdweg 39 te Slochteren (gemeente Slochteren)

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Planvoornemen

In opdracht van BügelHajema Adviseurs, vertegenwoordigd door M. Plantenga, is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het perceel Hoofdweg 39 te Slochteren. Aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om op het perceel drie vrijstaande woningen te realiseren. Het perceel is eerder bebouwd geweest. Op het perceel hebben egalisatiewerkzaamheden plaatsgevonden. Het gebied waar de ingrepen gaan plaatsvinden wordt hieronder verder aangeduid als plangebied.

Figuur 1: Plangebied Hoofdweg 39 te Slochteren: het plangebied is omcirkeld (Topografische Atlas Groningen).

Informatie

Het plangebied ligt in het streekdorp Slochteren, in het landschap Duurswold. Duurswold wordt onder meer gekenmerkt door het dorpenlint, met daarin Slochteren, dat op een glaciële rug gelegen is. In verband met het inklinken van de veengrond werden in de loop van de middeleeuwen dorpen verplaatst naar en gesticht op de hogere gronden. Hierdoor ontstonden langgerekte wegdorpen op de hogere ruggen (zie bijvoorbeeld Schroor & Meijering, 2007).

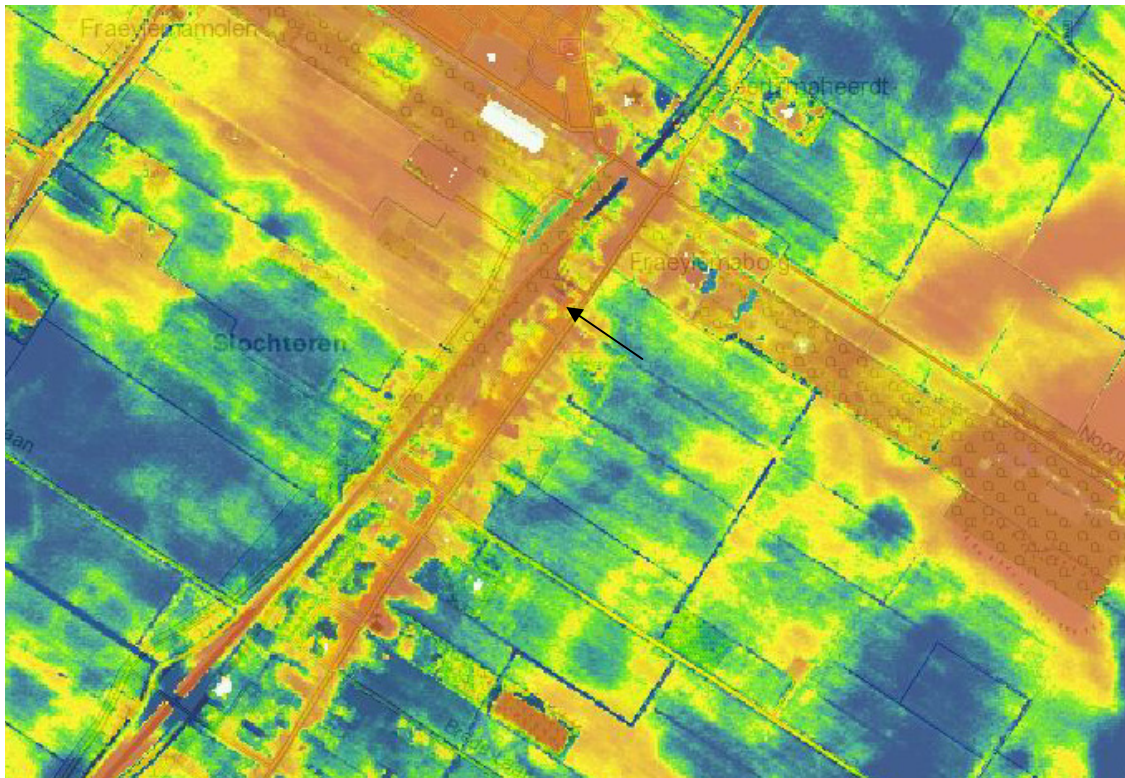
Op de fysisch geografische kaart van de provincie Groningen is het plangebied aangegeven als bebouwd gebied (zie bijlage: Uitsnede fysisch geografische kaart). De bodemtypen zijn niet gekarteerd. Gezien het omringende gebied bevindt het plangebied zich een dekzandvlakte met een laag restveen van 15-40 cm dikte (code oNv2) of op een ontgonnen veenvlakte met meer dan 40 cm veen (code Ov2). De bodemkaart toont in het plangebied koopveengronden op zand, beginnend ondieper dan 120 cm onder maaiveld (code hVz; zie bijlage: Kaart archeologie). Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is te zien dat het plangebied bij de overgang van hogere naar lagere gronden ligt.

Op de hogere gronden, met name op podzoldodems, was de ontwatering goed. Hierdoor waren deze gronden in de prehistorie (met name de steentijd) geschikt voor bewoning. Door een toenemende vernatting van het landschap nam ook de veengroei toe. In de loop van de bronstijd, maar mogelijk al eerder, raakte de omgeving overgroeid met veen. Ook de hogere ruggen werden uiteindelijk met veen overdekt, waardoor bewoning van het

gebied bemoeilijkt of zelfs onmogelijk werd. In de loop van de middeleeuwen, zo rond de 11de eeuw, werden de venen in dit deel van Groningen in ontginning genomen.

Figuur 2: Hoogteverschillen in en rond Slochteren (bron: www.ahn.nl). Het plangebied is aangegeven met een pijl.

Het plangebied is niet op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) geregistreerd als archeologisch terrein, noch zijn van het terrein archeologische vondsten bekend (geen registraties van vondsten in de archeologische database ARCHIS). In de nabije omgeving van het plangebied komen enkele AMK-terreinen voor en zijn archeologische waarnemingen gedaan (zie bijlage: Kaart archeologie). Het betreft de Fraeylemaborg uit de late middeleeuwen (AMK-terrein 6918), het kloosterterrein Maria Gratia, gesticht in ca. 1204 (AMK-terrein 7031), het kerkterrein van Slochteren uit de late middeleeuwen (AMK-terrein 15263) en een vuursteenvindplaats waar naast vuursteen uit het mesolithicum ook bewerkt vuursteen van de laat-paleolithische Hamburgcultuur werd aangetroffen (AMK-terrein 15347). Een laat-paleolithische vondst wordt genoemd onder waarneming 238288. Deze waarneming ligt buiten AMK-terrein 15347. Twee andere waarnemingen betreffen mesolithisch vuursteen (waarneming 238287) en vroeg middeleeuws aardewerk (waarneming 39524). De overige archeologische waarnemingen bevinden zich op de AMK-terreinen.

Op de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Slochteren is het plangebied opgenomen als onderdeel van de historische bebouwing van Slochteren (Libau, 2010). Het voorkomende bodemtype (koopveengronden op zand, hVz) heeft ter plaatse van deze historische bebouwing een lage archeologische verwachtingswaarde.

Op het kadastrale minuutplan uit het begin van de 19de eeuw (gemeente Slochteren sectie E1) is het plangebied onbebouwd maar het grenst wel aan bebouwde percelen (zie bijlage: 19de-eeuws kaartmateriaal). Het plangebied was in gebruik als weiland (watwaswaar.nl/HISGIS Groningen). Ook in het midden van de 19de eeuw is het plangebied nog onbebouwd zo blijkt uit de topografische militaire kaart uit 1851-1855 (kartering 1853; zie bijlage: 19de-eeuws kaartmateriaal). Op de Bonnekaart uit het begin van de 20ste eeuw is in het plangebied bebouwing te zien (zie bijlage: Projectie van de huidige situatie op de Bonnekaart). De bebouwing is onlangs afgebroken. De bouw en sloop zullen de ondergrond in het plangebied grotendeels hebben verstoord.

Overweging en advies

In het plangebied is geen bekend (geregistreerd) archeologisch terrein in het geding en uit het plangebied zijn geen archeologische vondsten bekend. Het plangebied is in de late 19de of vroege 20ste eeuw voor het eerst bebouwd. De kans op het aantreffen van gave archeologische resten, zowel uit de prehistorie (steentijd) als middeleeuwen en (vroeg) nieuwe tijd, is gering.

Derhalve wordt nader archeologisch onderzoek niet noodzakelijk geacht. Mochten tijdens de bodemingrepen onverhoopt toch archeologische resten worden aangetroffen dan geldt krachtens de Monumentenwet een meldingsplicht*.

Bijlagen:

- Uitsnede fysisch geografische kaart;
- Kaart archeologie;
- Kadastrale minuut;
- Projectie van de huidige situatie op de Bonnekaart.

* Vondsten dienen zo spoedig mogelijk te worden gemeld bij de gemeente Slochteren en Libau.

Geraadpleegde literatuur, bronnen en kaarten

Actueel Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl).

ANWB, 2004. *Topografische Atlas Groningen 1:25.000*. ANWB bv, Den Haag.

Archeologische Monumentenkaart (AMK) van de provincie Groningen.

Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Cultuurhistorische Waardenkaart Groningen. Provincie Groningen 2004.

Grote Historische topografische Atlas Groningen ± 1900 – 1930, schaal 1: 25000. Uitgeverij Nieuwland, 2006. Tilburg.

Grote Historische Atlas van Nederland, 1: 50000. Deel 2: Noord-Nederland 1851 – 1851. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. Groningen.

Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.1. College voor de Archeologische Kwaliteit (www.sikb.nl).

Luchtfoto's Google Earth/Maps.

Minuutplans uit het begin van de negentiende eeuw (www.watwaswaar.nl).

Schroor, M & J. Meijering, 2007. *Golden Raand, Landschappen van Groningen*. In Boekvorm Uitgevers, Assen.

Snijders, F.L., 1985. *Fysische geografie in de provincie Groningen*. Milieu- en landschapsonderzoek Provinciaal Planologische Dienst. Groningen.

Stiboka, 1985. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1: 50.000. Blad 7 West Groningen Uitgave 1973* Stiboka, Wageningen (Toelichting gepubliceerd in 1986; kaartopname door A.E. Clingeborg et al.).

Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2005. *De atlas van Huguenin; militair-topografische kaarten van Noord-Nederland, 1819-1829*. Historische inleiding en samenstelling door H.J. Versfelt en M. Schroor. Heveskes Uitgevers/Drentse Historische Vereniging, Groningen/Veendam.

Archeologische periodes

paleolithicum

paleolithicum vroeg
paleolithicum midden
paleolithicum laat
    paleolithicum laat A
    paleolithicum laat B

tot 8800 v.Chr.
tot 300000 C14
300000 - 35000 C14
35000 C14 - 8800 v.Chr.
35000 - 18000 C14
18000 C14 - 8800 v.Chr.

mesolithicum

mesolithicum vroeg
mesolithicum midden
mesolithicum laat

8800 - 4900 v.Chr.
8800 - 7100 v.Chr.
7100 - 6450 v.Chr.
6450 - 4900 v.Chr.

neolithicum

neolithicum vroeg
    neolithicum vroeg A
    neolithicum vroeg B
neolithicum midden
    neolithicum midden A
    neolithicum midden B
neolithicum laat
    neolithicum laat A
    neolithicum laat B

5300 - 2000 v.Chr.
5300 - 4200 v.Chr.
5300 - 4900 v.Chr.
4900 - 4200 v.Chr.
4200 - 2850 v.Chr.
4200 - 3400 v.Chr.
3400 - 2850 v.Chr.
2850 - 2000 v.Chr.
2850 - 2450 v.Chr.
2450 - 2000 v.Chr.

bronstijd

bronstijd vroeg
bronstijd midden
    bronstijd midden A
    bronstijd midden B
bronstijd laat

2000 - 800 v.Chr.
2000 - 1800 v.Chr.
1800 - 1100 v.Chr.
1800 - 1500 v.Chr.
1500 - 1100 v.Chr.
1100 - 800 v.Chr.

ijzertijd

ijzertijd vroeg
ijzertijd midden
ijzertijd laat

800 - 12 v.Chr.
800 - 500 v.Chr.
500 - 250 v.Chr.
250 - 12 v.Chr.

Romeinse tijd

Romeinse tijd vroeg
    Romeinse tijd vroeg A
    Romeinse tijd vroeg B
Romeinse tijd midden
    Romeinse tijd midden A
    Romeinse tijd midden B
Romeinse tijd laat
    Romeinse tijd laat A
    Romeinse tijd laat B

12 v.Chr. - 450 n.Chr.
12 v.Chr. - 70 n.Chr.
12 v.Chr. - 25 n.Chr.
25 - 70 n.Chr.
70 - 270 n.Chr.
70 - 150 n.Chr.
150 - 270 n.Chr.
270 - 450 n.Chr.
270 - 350 n.Chr.
350 - 450 n.Chr.

middeleeuwen

middeleeuwen vroeg
    middeleeuwen vroeg A
    middeleeuwen vroeg B
    middeleeuwen vroeg C
    middeleeuwen vroeg D
middeleeuwen laat
    middeleeuwen laat A
    middeleeuwen laat B

450 - 1500 n.Chr.
450 - 1050 n.Chr.
450 - 525 n.Chr.
525 - 725 n.Chr.
725 - 900 n.Chr.
900 - 1050 n.Chr.
1050 - 1500 n.Chr.
1050 - 1250 n.Chr.
1250 - 1500 n.Chr.

nieuwe tijd

nieuwe tijd A
nieuwe tijd B
nieuwe tijd C

1500 - heden
1500 - 1650 n.Chr.
1650 - 1850 n.Chr.
1850 - heden

